

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

PEDAGÓGUS-SZEREPEK
V. MODUL
KAPCSOLAT A DIÁKOKKAL (A PARTNERI VISZONY)
TÁMOP 3.1.1. IV. RÉSZ
BUDAPEST, 2010. OKTÓBER 29.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

I. A FOGLALKOZÁS ADATAI

Ajánlott létszám:	20-24 fő (5-6 db. 4 fős csoport)
Ajánlott időkeret:	90 perc
A foglalkozás közvetlen célja:	Ismerkedés a biztonságos tanítási-tanulási környezet megteremtésének lehetőségeivel és a diákokkal közös szabályalkotás előnyeivel, lépéseivel.
A foglalkozás tartalma:	<ul style="list-style-type: none">☐ A tanári elvárások és magatartás meghatározó szerepe a diákok magatartásának kezelésében☐ A diákokkal közös szabályalkotás sajátosságai, előnyei és lépései☐ A szabályalkotás gyakorlása☐ A tanár mintaadó szerepének átgondolása
A kompetenciafejlesztés fókuszai:	<ul style="list-style-type: none">☐ önállóság, autonómia☐ felelősségvállalás☐ együttműködés☐ szabályalkotás, szabálykövetés
Kapcsolódási pontok:	

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

II. MÓDSZERTANI JAVASLATOK:

IDŐFELHASZNÁLÁSSAL KAPCSOLATOS JAVASLATOK:

A foglalkozást célszerű szünet nélkül megtartani.

AZ EGYES TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS JAVASLATOK (CSOPORTOK, MUNKAFORMÁK, MÓDSZEREK):

A kooperatív csoportmunkához véletlenszerűen heterogén csoportokat hozunk létre, az egyéni felelősség hangsúlyozásának érdekében választhatunk a csoportokon belül különböző felelősöket is (pl. időfelelős, témafelelős, szóvivő, eszközfelelős).

ÉRTÉKELÉssel, ELLENŐRZÉssel KAPCSOLATOS JAVASLATOK:

A foglalkozás célja attitűdformálás a tanári munka egyik legnehezebb terepén. A magatartáskezelés, a fegyelem megteremtése és fenntartása a gyakorlott pedagógusok számára is gyakran okoz nehézségeket. A téma bonyolultsága és egész személyiséget igénybevevő mivolta miatt az értékelés legmegfelelőbb formája az önértékelés, önreflexió. A foglalkozást vezető tanárnak erre kell megteremtenie a feltételeket a foglalkozás végén.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

TÉR, TEREMELRENDEZÉS, TEREMIGÉNY:

A foglalkozáshoz egy átlagos méretű osztályterem szükséges, melyet úgy rendezzünk be, hogy alkalmassá váljon 5-6 db. 4 fős csoport munkájához, valamint arra is, hogy a hallgatók körbe üljenek.

A FOGLALKOZÁS MEGTARTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK, ANYAGOK:

- kópéláda
- csomagolópapírok
- vastag, színes filctollak
- gyurmaragasztó, amivel a plakátokat fel lehet tenni a falra

A FOGLALKOZÁS MEGTARTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES OKTATÁSI SEGÉDANYAGOK, SZÜKSÉGES ÉS AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

- Például (Pedagógusok gyakorlati példái a személyközpontú szemlélet iskolai megvalósítására), szerk.: Fehér Márta, SuliNova, 2005. Konfliktuskezelés, Az együttélés szabályai c. fejezetek (www.sulinovadatbank.hu)
- Nevelési kézikönyv nem csak osztályfőnököknek, szerk.: Szekszárdi Júlia, OKI, Dinasztia Kiadó, 2009.
- Kézikönyv osztályfőnököknek, szerk.: Szekszárdi Júlia, Világbanki Szakközépiskolai Projekt , 1995.
- Az Osztályfőnökök Egyesületének honlapja: www.ofoe.hu

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

- Van más megoldás is (Alternatív módszerek a középiskolában), szerk.: Papp Ágnes, SuliNova, 2006., Negrea Vidia: Mire jók a konfliktusok? c. fejezet
- Szabályok az iskolában, szerk.: Fehér Márta SZIA-könyvek, 2010.
- Gyerekek, módszerek, nevelők..., szerk.: Deszpot Gabriella, Kereszty Zsuzsa, SuliNova, 2004. Egedi Cecília-Radnóti Katalin-Wagner Éva: Kapcsolatok – konfliktuskezelés c. fejezet
- Thomas L. Good – Jere E. Brophy: Nyissunk be a tanterembe! 1. kötet Educatio, 2008. Az osztály irányítása c. fejezet
- Tanári kézikönyv a szociális kompetenciák fejlesztéséhez 1-12. évfolyam, SuliNova-Educatio, 2008 (www.sulinovadatbank.hu)
- Dennis Gansel: „A hullám” (Die Welle) c. filmje
- Az OKM honlapján a „Biztonságos Iskoláért Bizottság” anyagai
- Debreceni Tibor: Iskolát alapítunk – dramatikus játék arról, milyennek képzeltük az iskolát. Kútbanézók, 1995/1. Academia Ludi et Artis. 51-63.
- Korczak, Janusz: Hogyan szeressük a gyermeket? Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
- Makai Éva – Trencsényi László: Diákjogi esetek. Állampolgári Tanulmányok Központja, Budapest, 1997.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

III. FOGLALKOZÁSVÁZLAT

	Tevékenységek–időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek, képességek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, anyagok (mellékletek)
I. Ráhangelés, a feldolgozás előkészítése				
5 perc	<p>4 fős csoportok alakítása hajlított véleményvonallal.</p> <p>A hallgatók sorban állnak a mellékletben szereplő állításokhoz viszonyulva.</p> <p>A tanár megmutatja a képzeletbeli vonalat és elmondja az állításokat. Megmutatja, hogy az állítások kb. hol helyezkednek el a kialakítandó vonalon.</p> <p>Kéri a hallgatókat, hogy a fentiek alapján alkossanak sort, ezzel fejezve ki, hogy melyik állítást érzik magukhoz a legközelebbinek.</p> <p>A ténylegesen kialakított vonalat meghajlítva azok kerülnek majd egy csoportba, akik egymással ellentétes véleményt képviselnek.</p> <p>Ez segíti a csoportmunka intenzitását.</p>	<p>A csoportalakítás egyben a foglalkozásra való ráhangolás is.</p>	<p>Kooperatív tanulás - csoportalakítás</p>	<p>T1 - Állítások a véleményvonal kialakításához</p>

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

	Tevékenységek-idejmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek, képességek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, anyagok (mellékletek)
II. Új tartalom feldolgozása				
20 perc	<p>A 4 fős csoportok minden tagja más-más osztály- és tanártípus leírását kapja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. képtelen kézben tartani az osztályt 2. megvesztegeti a diákokat 3. kemény kézzel uralkodik 4. együttműködő diákokkal dolgozik <p>Egyéni olvasás után mindenki a szövege alapján válaszol a kérdésre:</p> <p>Soroljon fel három, az adott osztály tanárára vonatkozó tulajdonságot, beállítódást, viselkedést, amely magyarázhatja, hogy az osztályuk miért lett ilyen!</p> <p>A csoporton belül minden résztvevő beszámol az olvasott osztály- és tanártípusról és a kérdésre adott válaszairól, a csoporttagok röviden reflektálnak az elhangzottakra.</p>	<p>A tanári elvárások és magatartás meghatározó szerepe</p>	<p>Egyéni munka Kooperatív tanulás - megbeszélés szóforgóval</p>	<p>T2, D1 - Osztály- és tanártípusok leírása (A, B, C, D variáció) a csoportok számának megfelelő példányszámban</p>

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

	Tevékenységek-idejmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek, képességek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, anyagok (mellékletek)
15 perc	<p>Minden hallgató elolvassa a szabályalkotás, szabálykövetés szociális kompetenciáiról szóló leírást, majd a csoportokon belül párok alakulnak.</p> <p>A párok egyike arról olvas el egy rövid szöveget, hogy milyen eredmények várhatók a gyerekekkel közösen alkotott szabályok bevezetésétől, másika pedig a közös szabályalkotás előkészítéséről és lépéseiről az osztályban.</p> <p>A párok az olvasottakat ismertetik egymásnak és megvitatják.</p> <hr/> <p>A csoportok mindegyike 1-1, az osztályteremben vagy a tanítás során gyakran ismétlődő helyzetet húz ki, ami 1-1 papírra van felírva: (Ha ötnél több csoport van, akkor szükség szerint 1-2 feladat ismétlődik.)</p> <p>1. teremhasználat (a tanár asztala és tárolóhelyei, a diákok padjai és tárolóhelyei, a tanulás színterei az osztályban, a szemetes használata)</p>	<p>A közös szabályalkotás sajátosságai előnyei és lépései</p> <p>A szabályalkotás gyakorlása</p>	<p>Egyéni munka Pármunka</p> <p>Kooperatív tanulás - ablakmódszer, megbeszélés, beszámoló csoportszóforgóval</p>	<p>T3, D2 - Szabályalkotás, szabálykövetés - a hallgatók számával megegyező példányszámban</p> <p>T4, D3 - A variáció: Milyen eredmények várhatók a gyerekekkel közösen alkotott szabályok bevezetésétől? B variáció: A közös szabályalkotás előkészítése és lépései az osztályban Mindkét szöveg a hallgatók számának felével megegyező példányszámban.</p>
<p>PROJEKT MEGNEVEZÉSE: 21. SZÁZADI KÖZOKTATÁS - FEJLESZTÉS, KOORDINÁCIÓ (TÁMOP - 3.1.1.-08/1-2008-0002)</p> <p>FŐKEDVEZMÉNYEZETT: EDUCATIO TÁRSADALMI SZOLGÁLTATÓ NONPROFIT KFT.</p> <p>A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP, AZ EURÓPAI REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ALAP ÉS A MAGYAR ÁLLAM TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.</p>				

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

	Tevékenységek-idejmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek, képességek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, anyagok (mellékletek)
15 + 25 perc	<p>2. a teremből való távozás és az oda való visszatérés</p> <p>3. csoportmunka (csoportba szerveződés, viselkedés a csoporton belül és kívül)</p> <p>4. elvárt magatartás, ha a tanár magyaráz</p> <p>5. viselkedés egyéni és pármunka során (segítség kérése, a diákok közti beszélgetés, teendők a feladat elvégzése után)</p> <p>A kihúzott helyzetnek megfelelően a csoportok ablakmódszerrel minél több olyan szabályt gyűjtenek, amelyek az adott helyzetben fontosnak találtnak.</p> <p>A csoportok plakátot készítenek.</p> <p>A feladat elvégzése után a csoportok beszámolnak egymásnak, majd a hallgatók kiegészítéseket tehetnek a többi csoport szabályaihoz.</p>			<p>Csomagolópapírok, vastag, színes filctollak, gyurmaragasztó, amivel a plakátokat fel lehet tenni a falra</p>

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

	Tevékenységek- időmegjelöléssel	Tevékenység célja, fejlesztendő készségek, képességek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, anyagok (mellékletek)
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés				
10 perc	A foglalkozást vezető tanár felolvassa A tanár állandó modell, a diákok mindig figyelik című szöveget, majd megkéri a hallgatókat, hogy mindenki fogalmazza meg a maga számára és röviden írja le, hogy mit gondol a tanár mintaadó szerepéről, valamint melyek a foglalkozás személyes tanulságai az egyes hallgatók számára. Néhány önként jelentkező felolvassa, amit írt.	A tanár mintaadó szerepének átgondolása	Frontális felolvasás Egyéni munka	T5 - A tanár állandó modell, a diákok mindig figyelik

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

MELLÉKLETEK

T1 - ÁLLÍTÁSOK A VÉLEMÉNYVONAL KIALAKÍTÁSÁHOZ:

- Biztos vagyok abban, hogy tanárként nem lesz nehézségem a fegyelem megteremtésében és fenntartásában
- Csak néha lesz nehézségem...
- Kb. fele-fele arányban lesz nehézségem...
- Gyakran lesz nehézségem...
- Félek attól, hogy nem fog menni...

T2, D1 - OSZTÁLY- ÉS TANÁRTÍPUSOK LEÍRÁSA

(A variáció)

Ebben az osztályban teljes káosz uralkodik. A tanár folyamatosan küzd, hogy valamiképpen ura legyen a helyzetnek, de ez valahogy soha nem sikerül neki. Az utasítások, sőt a fenyegetések sem használnak, a diákok ezeket legtöbbször tudomásul sem veszik, a büntetés hatása pedig nem tartós.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

(B variáció)

Ez az osztály is zajos, de a légkör barátságos. A tanár igyekszik a tanulást szórakoztatóvá tenni, sok történetet, videofilmet, játékot és egyéb kiegészítő anyagot használ, csak minimális tanulást kíván meg, és azt is a lehető legkellemesebbé teszi. Ennek ellenére a gyerekek nem tudnak tartósan figyelni, és a feladatokat nem végzik kellő gondossággal.

(C variáció)

Ez az osztály csendes és fegyelmezett, mert a tanár sok rendszabályt vezetett be, és gondoskodik is róla, hogy ezeket betartsák. A kihágásokat rögtön észreveszi, szigorú figyelmeztetéssel, ha szükséges, akár büntetéssel is elfojtja. A gyerekek rendszerint engedelmeskednek, de a légkör feszült. Valami mindig izzik a felszín alatt, és amint a tanár kiteszi a lábát a teremből, az osztály „robban”.

(D variáció)

Ez az osztály mintha csak magától működne. A tanárnak alig kell az irányítással foglalkoznia. Az önálló munka során a gyerekek követik az utasításokat, és különösebb felügyelet nélkül is megoldják a feladatokat. Ha a zaj zavaróvá válik, akkor elég, ha a tanár csak figyelmezteti a gyerekeket, a rend helyreáll. A légkör összetartó, barátságos.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

T3, D2 - SZABÁLYALKOTÁS, SZABÁLYKÖVETÉS

A szabályok életünk fontosabb törvényszerűségeit, a körülöttünk lévő szükséges rend feltételeit teremtik meg. Fontos, hogy az egyének a szabályokat ne beszorító kényszerként, hanem segítségként éljék meg. Ez akkor lehetséges, ha a szabályok ésszerűek, és valóban könnyítik az egymással való együttléteket, a közösség fejlődését.

A diákokat be kell vonni a szabályok alkotásába, meg kell őket tanítani arra, hogy maguk is észrevegyék, mikor és milyen szabályok nélkülözhetetlenek az életben. A szabályok követésének képessége is könnyebben alakul ki, ha az egyén aktív résztvevője a kialakításnak, és önmaga is megélte a szabály hiányának negatív következményeit.

Fontos, hogy a diákok a közösen létrehozott iskolai szabályokat interiorizálják (belsővé tegyék), nélkülözhetetlen alapelvekként, együttélési normákként éljék meg azokat.

A pedagógus a szociális kompetenciafejlesztés során külön kell, hogy foglalkozzon a szabályok közös alkotásának és a szabálykövetés képességének ésszerű tanítására. A követés mindig kritikai gondolkodást is feltételez, hiszen a szabályokat mindig együttesen felül kell vizsgálni, aszerint, hogy valóban szükség van-e rájuk, és rugalmasan meg kell változtatni, amennyiben erre szükség van.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

T4, D3 –

A variáció:

Milyen eredmények várhatók a gyerekekkel közösen alkotott szabályok bevezetésétől?

- minden gyerek úgy érezheti, hogy köze van az osztály szabályaihoz
- rendet és kiszámíthatóságot teremtenek
- egymást megbecsülő légkört biztosítanak
- biztonságos viszonyok között támogatják a gyerekek kezdeményezőkézségét, kockázatvállalását
- szabályozzák a gyerekek viselkedését, fejlesztik önfegyelmüket
- segítik a gyerekek társadalomba való beilleszkedését és felelősségtudatuk kifejlődését
- egyensúlyt biztosítanak a csoportérdek és az egyéni érdek között

B variáció:

A közös szabályalkotás előkészítése és lépései az osztályban

A szabályalkotási munkát az iskolaév kezdete utáni első hetekben célszerű elvégezni. Bár időigényes feladat, de a ráfordított idő hasznos befektetés, mert a tapasztalatok szerint a diákok megnövekedett felelősségtudata és együttműködő, fegyelmezett viselkedése bőségesen megéri az erre fordított tanórákat.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

Első lépésként meg kell ismertetnünk diákjainkat a szabályalkotás folyamatával:

1. Világosan és érthetően mondjuk el vágyainkat és terveinket az új tanévvel kapcsolatban:

Könnyebb bevonni a diákokat a közös szabályalkotásba, ha a pedagógus elmondja az osztálynak saját elképzeléseit, terveit az új tanévvel kapcsolatban.

2. A szabályok születése:

A pedagógus és a gyerekek közösen hozzák létre a szabályokat, amelyek mindazok számára kötelezőek, akik részt vettek a szabályok megalkotásában.

3. A szabályok megszövegezése, végső formába öntése

A tanár és a tanulók együttműködve szövegezik meg a szövegek végső változatát.

4. A legfontosabb szabályok kiválasztása

Az osztály és a pedagógus kiválasztják azt a 3-5 szabályt, amelyeket a legfontosabbnak ítélnék.

T5 - A TANÁR ÁLLANDÓ MODELL, A DIÁKOK MINDIG FIGYELIK

”A tanítványok azt teszik, amit a tanár tesz, nem pedig azt, amit mond.” – állítja a régi bölcsesség.

Tanárként, felnőttként be kell tartanunk a közös szabályokat. Ezt természetesen könnyebb mondani, mint megtenni. Előfordult, már hogy azt kiabáltuk egy gyereknek, hogy: „Ne emeld fel a hangod, amikor velem beszélsz!”? Vagy gúnyosan és fenyegetően beszéltünk egy másikkal? Vagy elutasító módon zártunk le egy szülővel folytatott vitát?

Amikor frusztráltak vagy dühösek vagyunk, fáradtak vagy feszültek, a gyerekekhez hasonlóan elvesztjük az önuralmunkat, és elfelejtjük az osztályszabályokat. Annak a tudata, felismerése, hogy mit teszünk, gyakran nem elég ahhoz, hogy megállítsa helytelen magatartásunkat.

K-2008-TÁMOP-3.1.1-08/1
TÁMOP-3.1.1-08/1-2008-0002

Kapcsolat a diákokkal (a partneri viszony)

Expanzió Humán Tanácsadó
Teljesítési dokumentáció

Tudnunk kell, hogy a gyerekek állandóan figyelnek bennünket, és észrevesznek minden tévedést, helytelen magatartást, amit elkövetünk.

Ilyenkor egyszerű a megoldás: „Bocsánatot kérek, hogy tegnap kiabáltam. Nagyon dühös voltam, és elfeledkeztem arról az osztályszabályról, hogy senkit sem bántalmazunk még szóval sem.” – ez az egész, amire szükség van.

Ezzel az üzenetet küldjük a diákoknak, hogy az osztályszabályok igenis nagyon fontosak – a tanár is megtesz mindent, hogy betartsa őket –, de mindenki követhet el hibát, s ezt bevallani nem szégyen.